

Congresul Autorităților Locale din Moldova

str. Columna 106A, Chisinau, Republica Moldova (secretariat)

tel. 22-35-09, fax 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md, www.calm.md

Buletin Informativ 15-29 aprilie 2018

CUPRINS

ALEȘII LOCALI AU PARTICIPAT LA FORUMUL ECONOMIC PENTRU COOPERARE INTERREGIONALĂ MOLDOVA-BELARUS.....	2
APL-URILE SUNT INSTRUIE DE CALM ÎN VEDEREA COLABORĂRII INSTITUȚIONALE CU BĂȘTINAȘII PLECAȚI PESTE HOTARE.....	3
CALM A PARTICIPAT LA ADUNAREA GENERALĂ A NALAS DE LA LJUBLJANA, SLOVENIA.....	4
AU FOST LANSATE DOUĂ GRUPURI DE ACȚIUNE LOCALĂ PENTRU REANIMAREA SPAȚIULUI RURAL DIN UNGHENI ȘI ȘTEFAN VODĂ.....	6
CALM ȘI REPREZENTANȚII USAID AU ANALIZAT ASPECTE ALE PROIECTULUI COMUNITATEA MEA.....	7
PROIECTUL COMUN CALM ȘI STRUCTURE PROJECTS NETWORK PRIVIND CREAREA POSTURILOR DE POMPIERI VOLUNTARI ESTE LA A DOUA ETAPĂ DE IMPLEMENTARE.....	9
CALM A AVUT O ÎNTREVEDERE CU REPREZENTANȚII AI MUNICIPALITĂȚILOR DIN GERMANIA.....	10
GUVERNUL ELVEȚIEI VA SUSȚINE FINANCIAR DEZVOLTAREA AUTONOMIEI LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA.....	11
CALM A PREZENTAT NOI PROPUNERI LA ELABORAREA STRATEGIEI NAȚIONALE DE DEZVOLTARE „MOLDOVA 2030”	12
GHEORGHE RĂILEANU: „DIN CAUZA LACUNELOR ÎN LEGISLAȚIE, PARTENERIATELE PUBLICE-PRIVATE SUNT O AVENTURĂ PERICULOASĂ PENTRU PRIMARI”	14
EXPERTUL CALM VIOREL RUSU: REFORMA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ ESTE MULT MAI COMPLEXĂ ȘI POATE FI IMPLEMENTATĂ DOAR DUPĂ O SERIE DE MĂSURI CE AR CONTRIBUI LA DEZVOLTAREA LOCALITĂȚILOR.....	16
OBSERVATORI AI CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI REGIONALE AL CONSILIULUI EUROPEI VIN SĂ MONITORIZAZE ALEGERILE LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA.....	18
CALM ȘI CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE AU SEMNAT UN ACORD DE COLABORARE.....	19
REPREZENTANȚII AI REGATULUI NORVEGIEI AU AVUT O ÎNTREVEDERE CU CALM.....	21
CALM SUSȚINE INSTRUIREA ANTREPRENORILOR LOCALI.....	22
CALM A PROPUȘ ORGANIZAREA UNEI ȘEDINȚE COMUNE A GUVERNELOR CENTRALE ȘI LOCALE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA!.....	23

ALEȘII LOCALI AU PARTICIPAT LA FORUMUL ECONOMIC PENTRU COOPERARE INTERREGIONALĂ MOLDOVA-BELARUS

La invitația Ambasadei Republicii Belarus în Republica Moldova, mai mulți aleși locali, membri ai CALM au participat la data de 19 aprilie, la Forumul Economic pentru Cooperare Interregională Moldova-Belarus și expoziția de mărfuri din Republica Belarus. Evenimentele au fost organizate de Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, în cooperare cu Camera de Comerț și Industrie a Republicii Belarus și centrul expozițional "Belinterexpo". În cadrul acestora au participat circa 250 de agenți economici din cele două state.

În cadrul Forumului au fost prezentate modalități financiare de susținere a exportului belarus: compensarea unui procent din creditele luate din băncile moldovenești în vederea procurării tehnicii din Republica Belarus și posibilitatea de finanțare preferențială a proiectelor din RM de către Banca Dezvoltării din Republica Belarus.

Totodată, au fost identificate și alte modalități de colaborare reciproc avantajoase, atât în sfera economică, dar și în întărirea legăturilor interregionale dintre cele două țări.

Serghei Anastasov, primarul de Comrat, în calitate de reprezentant al CALM, a transmis salutări din partea celor circa 900 de primari din Republica Moldova, menționând că legătura cu Belarus este una veche. "Încă din perioada sovietică motocicletele, bicicletele, dar și tractoarele fabricate la Minsk erau prezente în localitățile noastre. Astăzi tractoarele fabricate în Belarus sunt expuse și în țările UE. În satul Tomai sunt asamblate tractoare de acest fel, lucru ce ne bucură. În Comrat deja avem a doua unitate de tehnică din Belarus, dar și mașini de evacuare a deșeurilor."

Primarul de Comrat și-a exprimat recunoștința față de organizatorii evenimentului. „Ne bucurăm că delegația belarusă a venit cu tehnică la Chișinău. În calitate de primari deja am identificat tehnică ce dorim să o procurăm, poate prin intermediul creditelor bancare. Avem semnate colaborări între regiunile din cele două țări. Ne dorim să punem accent pe colaborarea noastră economică, deoarece fără economie nu există nivel de trai decent pentru oameni. Drumurile din Belarus sunt un exemplu pentru RM. În municipiul Comrat, dar și la Vulcănești sunt deschise

parcuri industriale. Invităm colegii din Belarus să investească în Republica Moldova. Noi avem fructe și legume, DVS. aveți tehnologii, ne dorim să colaborăm pentru a dezvolta economiile țărilor noastre."

De menționat este faptul că Republica Belarus a donat cinci tractoare și două autospeciale pentru șapte localități din Republica Moldova. Acestea urmează să ajungă săptămâna viitoare în cinci sate și în două orașe, iar o unitate de transport va ajunge în UTA Găgăuzia.

Departamentul de Comunicare al CALM

APL-URILE SUNT INSTRUIE DE CALM ÎN VEDEREA COLABORĂRII INSTITUȚIONALE CU BĂȘTINAȘII PLECAȚI PESTE HOTARE

Joi, 19 aprilie 2018, Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM), în parteneriat cu proiectul PNUD Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL) a organizat o ședință de instruire a reprezentanților APL.

Au fost abordate subiecte ce vizează integrarea migrației în strategiile locale, crearea bazelor de date locale pe migrație, comunicarea cu migranții, lansarea Asociațiilor de Băștinași, implementarea inițiativelor și proiectelor comune (APL/migranți), modalități concrete de colectare de fonduri, etc..

Tatiana Romaniuc, viceprimar al municipiului Cahul a menționat că sunt la etapa când se acumulează informație privind posibilitățile de colaborare cu migranții. „O să creăm o bază de date și sper să reușim să identificăm soluții de a implica băștinașii în unele activități ale primăriei Cahul.”

Primarul de Dolna, Strășeni Romeo Ciochină și-a arătat deschiderea de a constitui o asociație a băștinașilor. „Din cei 1100 de locuitori ai satului Dolna, circa 300 au plecat peste hotare, iar unii dintre aceștia și-au manifestat interesul de a se implica în dezvoltarea localității.

Primarul de Micleușeni, Strășeni Ion Dima a spus că este membru al Asociației de Băștinași din Ciorești, satul de baștină al edilului. „Suntem la etapa când trebuie să accelerăm procesul de constituire a Asociației, deoarece suntem implicați într-un proiect de acest gen. E greu să găsești oameni activi care să dorească să facă voluntariat, dar sperăm să reușim.”

Experta CALM Irina Luncașu a prezentat reprezentanților APL un model de contract între primării și asociații de băștinași, explicând cum se poate înregistra o asemenea asociație, cum pot fi elaborate bazele de date, dar și de ce trebuie de pus accentul pe comunicarea cu consătenii plecați.

La finalul întrunirii s-a decis ca ședințe similare să fie organizate și pentru alți aleși locali interesați de acest subiect.

Departamentul de Comunicare al CALM

CALM A PARTICIPAT LA ADUNAREA GENERALĂ A NALAS DE LA LJUBLJANA, SLOVENIA

A 13-a Adunare Generală a Adunării Generale a Rețelei Asociațiilor Locale din Europa de Sud-Est NALAS a avut loc la Ljubljana, Slovenia, la 18 aprilie 2018. La întâlnire au fost prezenți peste 70 de delegați ai Adunării Generale NALAS din țări precum Albania, Croația, România, Kosovo, Bosnia și Herțegovina, Slovenia, Macedonia, Republica Moldova, Bulgaria și Muntenegru. Delegații din partea Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) au fost directorul executiv al CALM Viorel Furdui, primarul de Sărata Veche, Fălești Maria Galiț și primarul de

Drochia Nina Cereteu. Evenimentul a fost structurat în 2 părți distincte: prima fiind dedicată unor sesiuni tematice în cadrul unei Conferințe, cea de-a doua fiind Adunarea Generală a NALAS.

În cadrul Conferinței cu genericul "Incluziunea și reintegrarea socială prin integrarea Obiectivelor Dezvoltării Sustenabile 2030 în politicile locale", CALM a subliniat faptul că descentralizarea ar trebui să devină o prioritate pentru regiunea de sud-est a Europei, în vederea asigurării implementării cu succes a programului global Obiectivele de dezvoltare sustenabilă 2030.

Adunarea Generală a fost deschisă de către Mico Micic, președintele NALAS în perioada anilor 2017-2018, primar de Bijeljina din Bosnia și Herțegovina. Potrivit președintelui, obiectivele NALAS rămân a fi consolidarea instituțiilor democratice, continuarea procesului de descentralizare, dar și necesitatea extinderii Uniunii Europene.

În cadrul Adunării Generale au fost aprobate mai multe decizii ce țin de activitatea NALAS, inclusiv declarația privind rolul unic al NALAS privind promovarea APL în regiunea din sud-estul Europei. În cadrul Adunării a fost prezentat raportul de activitate și cel financiar al NALAS pentru anul 2017 și a fost aprobat planul de lucru și bugetul NALAS pentru anul 2018. În cadrul evenimentului s-a discutat și s-a aprobat noul Plan Strategic al Rețelei pentru perioada 2018-2022. Noua strategie se va concentra pe susținerea autonomiei locale, dezvoltarea economică și coeziune regională.

Totodată, NALAS a desemnat președintele și vicepreședinții săi. Astfel, Darko Fras, primar de Sveta Trojca, Slovenia a devenit noul Președinte NALAS. Petre Shilegov, primar de Skopje, Macedonia, a devenit primul vicepreședinte NALAS, Tatiana Badan, primar de Selemet, Moldova a devenit al doilea vicepreședinte NALAS, iar Emanuel Manolov, primar de Pavlikeni, Bulgaria a devenit al treilea vicepreședinte NALAS.

CALM este membru cu drepturi depline al Rețelei Asociațiilor Locale din Europa de Sud-Est NALAS. NALAS are 16 membri depline, 7 membri asociați și cuprinde circa 9000 de localități din Republica Moldova, România, Ucraina, Slovenia, Croația, Serbia, Bulgaria, Turcia, Bosnia și Herțegovina, Albania și Macedonia. Organizația promovează procesul de descentralizare în cooperare cu administrația centrală și organizațiile internaționale, promovând ideea că autonomia locală este un atribut-cheie al procesului de tranziție prin care trec țările din sud-estul Europei.

Departamentul de Comunicare al CALM

AU FOST LANSATE DOUĂ GRUPURI DE ACȚIUNE LOCALĂ PENTRU REANIMAREA SPATIULUI RURAL DIN UNGHENI ȘI ȘTEFAN VODĂ

Miercuri, 18 aprilie, 2018 a avut loc premiera lansării celor două Grupuri de Acțiune Locală (GAL) pentru subregiunea Culii din raionul Ungheni și subregiunea Lunca Nistrului din Ștefan Vodă. Evenimentul a fost organizat de IDIS, cu sprijinul *Ministerului Afacerilor Externe al Estoniei*.

La eveniment au participat directorul IDIS Viitorul Igor Munteanu, expertul IDIS Viorel Chivriga, expertul CALM Viorel Rusu, dar și primari, reprezentanți ai APL de nivelul I și II, reprezentanți ai mediului de afaceri, etc.

Grupurile de inițiativă din subregiunile Cula și Lunca Nistrului au decis la mijlocul anului 2017 să constituie 2 asociații, care să reflecte viziunea și interesele de dezvoltare strategică a populației din aceste areale, în condițiile în care ambele regiuni se confruntă cu probleme legate de subfinanțare a infrastructurii de drumuri și tehnologii învechite de producție agricolă, indicatori social-economici în degradare, inegalități ce stimulează depopularea rapidă a localităților.

Expertul CALM Viorel Rusu a atras atenția asupra faptului că din cauza lacunelor în legislație există impedimente în crearea Grupurilor de Acțiune Locală. Viorel Rusu și-a exprimat speranța că autoritățile centrale nu vor întârzia să adopte cadrul legal și instituțional necesar creării și bunei funcționări a Grupurilor de Acțiune Locală, astfel încât dezvoltarea zonelor rurale să devină posibilă și prin intermediul acestor instrumente.

Cu susținerea IDIS, aceste platforme sub-regionale își propun modernizarea infrastructurii, atragerea de fonduri publice și private, de tehnologii în dezvoltarea economiei locale, a unei game mai largi de servicii publice de calitate, promovarea exporturilor locale, ș.a.

Prezent la eveniment, Președintele CR Ungheni Ludmila Guzun a asigurat participanții de tot sprijinul autorităților raionale. Alexandru Pavlicenco, Vicepreședintele CR Ștefan Vodă a remarcat că spațiul rural care aderă prin constituirea GAL la această platformă are șanse reale să atragă interesul și atenția partenerilor pentru dezvoltare prin identificarea de proiecte bine scrise, ce au în prim-plan interesele reale ale populației.

Organizatorii evenimentului au menționat că există modalități de revitalizare a spațiului rural. Potrivit IDIS, ambele subregiuni dispun de un potențial natural excelent în domeniul agriculturii ecologice și organice, turismului, comerțului. Experții IDIS și-au exprimat speranța că ambele subregiuni vor reuși să învețe a comunica eficient cu toți cei care vor dori să ajute cetățenii Republicii Moldova din aceste sub-regiuni.

Departamentul de Comunicare al CALM

CALM ȘI REPREZENTANTII USAID AU ANALIZAT ASPECTE ALE PROIECTULUI COMUNITATEA MEA

Directorul executiv al CALM Viorel Furdui și expertul CALM Alexandru Osadci au avut o întrevedere vineri, 20 aprilie, 2018, cu Christopher Kaczmarek, director proiect USAID Comunitatea Mea și Alexandru Pelivan, director adjunct proiect USAID Comunitatea Mea. În cadrul întreprinderii au fost abordate aspecte ale proiectului Comunitatea mea și modalități de implicare a CALM în acest proces.

Proiectul Comunitatea mea presupune suport pentru APL și include patru componente:

1. Investițiile capitale pentru îmbunătățirea serviciilor locale;

2. Politici naționale în domeniul descentralizării APL;
3. Participarea populației în luarea deciziilor la nivelul APL;
4. Consolidarea capacităților APL.

Este un proiect cu unul dintre cele mai mari bugete din toată istoria RM, ce constituie circa 22 de milioane de dolari. Beneficiarii vor fi circa 100 de comunități locale. Lansarea proiectului Comunitatea Mea va avea loc la începutul lunii mai, anul curent, evenimente privind demararea acestuia vor fi organizate în toate regiunile Republicii Moldova.

Printre subiectele abordate în cadrul discuției au fost problemele și prioritățile din domeniul descentralizării, a reformei administrației publice locale, dar și consolidarea capacităților APL.

Cum ar trebui structurat procesul de implementare a proiectului în teritoriu a fost un alt subiect discutat de experții CALM și reprezentanții USAID.

CALM este un partener general al proiectului Comunitatea Mea și va fi implicat în toate activitățile acestuia.

Proiectul Comunitatea Mea este implementat de un consorțiu de organizații condus de IREX, cu participarea TETRA și URBAN INSTITUTE.

Amintim ca proiecte anterioare, finanțate de către guvernul SUA, prin intermediul USAID, au avut un impact benefic asupra dezvoltării locale.

Departamentul de Comunicare al CALM

PROIECTUL COMUN CALM ȘI STRUCTURE PROJECTS NETWORK PRIVIND CREAREA POSTURILOR DE POMPIERI VOLUNTARI ESTE LA A DOUA ETAPĂ DE IMPLEMENTARE

A doua etapă a proiectului comun CALM și Structure Projects Network, în parteneriat cu Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale al MAI este în plină desfășurare. Acesta prevede crearea posturilor de pompieri voluntari în localitățile rurale și asigurarea acestora cu autospecialele. În acest sens, la 20 august 2015 a fost aprobat

acordul-model de parteneriat între CALM și Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale al MAI.

La etapa actuală, patru localități urmează să constituie echipe de voluntari și să primească autospeciale din Austria: Selemet, Cimișlia; Larga, Briceni; Capaclia, Cantemir și Colibași, Cahul.

Alexei Busuioc, primar de Capaclia susține că este mare nevoie de un asemenea serviciu în localitatea sa. „Acum două săptămâni a ars o casă din temelie, dacă Serviciul de Pompieri Voluntari funcționa în sat cu siguranță salvam casa.” Edilul a menționat că săptămâna viitoare încep lucrările la construcția garajului, echipa de voluntari fiind deja constituită. „Șeful serviciului pompieri voluntari de la noi a fost instruit în Turcia timp de trei săptămâni, ceilalți vor învăța meserie de la colegii din Austria, în luna iunie, curent, când aceștia vor aduce autospeciala.”

Radu Urechean, primar de Larga a afirmat că deja au demarat lucrările pentru construcția încăperii Serviciului de Pompieri Voluntari din sat. Serviciul va deservi și localitățile vecine: Cotiujeni, Medveja, Slobodca Medveja și Cotelea. Primarul a îndemnat doritorii să se înscrie în rândurile voluntarilor ce ar putea deveni pompieri.

Prima etapă a proiectului a fost implementată în anul 2017, atunci când au fost semnate contracte de donație a autospecialelor pentru localitățile Terebna, Edineț; Sărata Veche, Fălești; Sipoteni, Călărași; Cojușna, Strășeni și Bogzești, Telenești.

Președintele Structure Projects Network Hans Kohler este fost primar din Austria și s-a angajat cu susținerea CALM să doteze localități din Republica Moldova cu autospeciale care să intervină în situații de incendiu. Prima mașină pentru pompieri a fost adusă în 2014 pentru primăria din orașul Strășeni.

Departamentul de Comunicare al CALM

CALM A AVUT O ÎNTREVEDERE CU REPREZENTANȚI AI MUNICIPALITĂȚILOR DIN GERMANIA

Un proiect finanțat de Guvernul Germaniei pentru instruirea pompierilor este implementat de Consiliul raional Călărași. Cu acest prilej, marți, 17 aprilie, la sediul CALM a avut loc o întâlnire între reprezentanți ai CALM, ai Consiliului raional Călărași și ai municipalităților din Germania. Printre subiectele abordate au fost și modalitățile de cooperare între APL-urile dintre cele două state.

„La capitolul relații dintre APL-urile celor două state avem mai puține parteneriate decât ne-am fi dorit. Sperăm ca după această întâlnire relațiile noastre să se consolideze și să avem rezultate bazate pe încredere și cooperare”, a subliniat Gheorghe Răileanu, primarul orașului Cimișlia, vicepreședinte al CALM.

Departamentul de comunicare al CALM

GUVERNUL ELVETIEI VA SUSTINE FINANCIAR DEZVOLTAREA AUTONOMIEI LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

O nouă Strategie de Cooperare a Elveției cu Republica Moldova pentru anii 2018-2021 a fost lansată miercuri, 18 aprilie. Guvernul Confederației Elvețiene va aloca circa 40 de milioane de euro pentru dezvoltarea autonomiei locale, domeniul sănătății și economiei în toate regiunile Republicii Moldova. La eveniment au participat Simon Giger, directorul Biroului de Cooperare al Elveției în Moldova, Crystyna Marty Lang, secretar adjunct de stat, Departamentul federal al Afacerilor Externe, Elveția, Barbara Boeni, șef direcție Eurasia, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Tudor Ulianovschi, ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene, dar și alți demnitari de stat. Tatiana Badan, primar de Selemet, președinte al CALM, experții CALM Alexandru Osadci, Irina Luncașu, Alexandru Morcov, Ludmila Malai, primarul municipiului Strășeni Valentina Casian, dar și primarul de Comrat Serghei Anastasov au reprezentat la întrevvedere APL-urile din Republica Moldova.

Astfel, Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare își propune să contribuie la dezvoltarea capacităților APL și la sporirea gradului de autonomie locală. În același context, va fi susținut procesul de descentralizare efectivă, iar autorităților publice locale li se va acorda asistență pentru a lărgi accesul la resursele necesare și alocare a acestora conform priorităților populației.

Totodată, Agenția Elvețiană va acorda suport în dezvoltarea unor sisteme de piață eficiente și la ameliorarea climatului investițional, având ca finalitate crearea locurilor de muncă atractive și a oportunităților de generare a veniturilor.

Potrivit Simone Giger, noua Strategie de Cooperare este o continuare a suportului pe care Elveția îl acordă R.M., dar reprezintă și un nou început, care are drept obiectiv oferirea beneficiilor pentru populația Republicii Moldova.

Krystyna Marty Lang a declarat că datorită sprijinului elvețian, anul trecut peste 50 de mii de persoane au obținut acces la apă potabilă sigură, iar peste 22 de mii de persoane se bucură de condiții sanitare mai bune.

Ministrului Tudor Ulianoschi a afirmat că Elveția susține dezvoltarea durabilă a RM, dar și îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

Datorită programelor și proiectelor elvețiene implementate în RM în cadrul Strategiei de Cooperare 2014-2017, astăzi, circa 50 de mii de persoane din zonele rurale și urbane mici beneficiază de acces la apă potabilă de calitate; au fost create asociații ale consumatorilor de apă care asigură la nivel local gestionarea eficientă a sistemelor de aprovizionare cu apă, s-a ameliorat calitatea asistenței medicale, ș.a.

Realizarea Strategiei de cooperare pentru anii 2018-2021 este coordonată la nivel de țară de Biroul de Cooperare al Elveției, care este oficiul local al Agenției elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare și Reprezentanța Ambasadei Elveției în Republica Moldova.

Departamentul de Comunicare al CALM

CALM A PREZENTAT NOI PROPUNERI LA ELABORAREA STRATEGIEI NAȚIONALE DE DEZVOLTARE „MOLDOVA 2030”

Miercuri, 18 aprilie, 2018 a avut loc a doua ședință a grupului de lucru în domeniul infrastructurii și dezvoltării regionale și rurale, organizată de ministerul Economiei și Infrastructurii privind elaborarea Strategiei Naționale de Dezvoltare (SND) „Moldova 2030”. În cadrul evenimentului au participat reprezentanți ai autorităților administrației publice centrale și locale, mediului academic și de afaceri, partenerilor de dezvoltare și organizațiilor societății civile. Ședința a fost prezidată de secretarul general de stat al Ministerului Economiei și Infrastructurii, Iulia Costin. Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a fost reprezentat de expertul Alexandru Morcov.

În debutul ședinței, Iulia Costin a declarat că grupul de lucru este reprezentativ. „Participă peste 44 de instituții, organizații, ministere, pentru că ne dorim ca această Strategie să fie elaborată în conformitate cu toate prioritățile pe care le avem, având drept scop îmbunătățirea vieții populației. După aprobarea Strategiei 2020 au fost aprobate un șir de documente strategice, cum ar fi obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, dar și încheierea Acordului de Asociere RM-UE. Aceste două documente importante ne-au motivat să purcedem mai devreme la elaborarea unei noi Strategii de țară. Obiectivului grupului de lucru care s-a întrunit astăzi este de a crește accesul oamenilor la infrastructura fizică, utilitățile publice și condițiile de locuit. De la prima ședință și până la ora actuală au fost colectate propuneri de la toți membrii care au reacționat și acestea au fost expediate la centrul Expert-Grup, care este partenerul Guvernului în elaborarea acestei Strategii. Până la sfârșitul lunii aprilie trebuie să încheiem acest exercițiu, ceea ce înseamnă că trebuie să muncim intens.”

Adrian Lupușor, de la Expert-Grup a reamintit că obiectivul Strategiei 2030 este sporirea calității vieții oamenilor, prin creșterea nivelului de venituri și a calității serviciilor. „Scopul SND este și de optimiza și de a eficientiza cadrul de planificare strategică. După adoptarea SND urmează să fie demarat un proces de revizuire a strategiilor sectoriale și de optimizare a acestora, care să fie ancorate în strictă conformitate cu SND.” Între altele, Adrian Lupușor a menționat că este necesar de implementat unele mecanisme care să stimuleze interesul oamenilor și a companiilor de a investi în bunuri publice.

Un alt subiect abordat a fost posibilitatea de a programa ce urmează a fi finanțat, prin niște fonduri dedicate acestor necesități, care ar fi mult mai ușor de gestionat.

Reprezentantul Uniunii Transportatorilor a menționat că reparația drumurilor ar trebui să fie o prioritate în cadrul acestei Strategii.

Ion Gumenii a amintit că Expert-Grup împreună cu CALM au elaborat un studiu în ceea ce privește finanțarea infrastructurii, cum ar fi gazificarea, apă și canalizare, ș.a.m.d. „S-a constatat că aceste finanțări se fac din partea persoanelor fizice, deși statul ar trebui să se implice în aceste cazuri, 2/3 din rețelele de distribuție, de gazificare, sunt finanțate de către proiectele primăriilor, împreună cu persoanele private. Problema-cheie constă în faptul că nu există nici un cadru regulator pentru ca aceste investiții să fie canalizate și bine înregistrate.”

În contextul discuțiilor despre dezvoltarea infrastructurii fizice, expertul CALM Alexandru Morcov a afirmat că este foarte important să nu uităm de inventariere și înregistrare, pentru că acestea ar stimula investițiile private în acest sector.

„Un alt aspect important care ar trebui inclus în Strategie este elaborarea și aprobarea planului de amenajare a teritoriului și a altor documente. Se lasă impresia că vrem să dezvoltăm haotic, fără o planificare clară. Cum putem estima costurile sau timpul realizării, dacă nu știm foarte clar, la nivel național, ce vrem să facem și în cât timp acest lucru se va realiza?”

În ceea ce privește contribuția sau cofinanțarea unor proiecte, Alexandru Morcov a afirmat că avem administrații publice locale care au capacitatea să implementeze mai multe proiecte mari,

simultan, valoarea acestora fiind de 10-20 de milioane de euro. „De unde va avea APL contribuția de 10-15% din costul total al proiectului? Această povară nu poate fi pusă în continuu pe cetățenii din localitate. Un mecanism ar fi crearea unui Fond național pentru cofinanțări sau contribuții la proiectele mari investiționale în infrastructură, ceea ce ar stimula APL să elaboreze proiecte de acest gen. UTA Găgăuzia are, la nivel de regiune, un fond care permite oricărei autorități, la momentul elaborării și implementării unui proiect să acceseze sursele pentru cofinanțare.”

Iulia Costin a menționat că toate propunerile se acceptă și vor fi analizate, iar colegii de la Expert-Grup vor include propunerile de astăzi în documentul ce se elaborează.

Departamentul de Comunicare al CALM

GHEORGHE RĂILEANU: „DIN CAUZA LACUNELOR ÎN LEGISLAȚIE, PARTENERIAȚELE PUBLICE-PRIVATE SUNT O AVENTURĂ PERICULOASĂ PENTRU PRIMARI”

Dezvoltarea parteneriatelor publice- private a fost subiectul emisiunii Între DA și NU de la postul de radio Eco FM. Primarul de Cimișlia Gheorghe Răileanu a explicat de ce nu este implementată pe larg și în Republica Moldova această practică.

Gheorghe Răileanu consideră că parteneriatele publice-private sunt un domeniu foarte important, doar că acesta este lăsat în umbră, chiar dacă este un aspect conceptual în ceea ce privește viitorul european al RM.

„Am avut posibilitatea de a comunica cu mulți primari din cele mai dezvoltate țări ale UE și am înțeles că ei nu fac nimic fără a implica comunitățile, dar și mediul de afaceri, chiar dacă au bani. Peste tot în lume s-a dovedit că rezultatele sunt mult mai efective acolo unde este implicat mediul de afaceri, dar pentru aceasta trebuie să existe și un cadru legal care să poată reglementa toate relațiile între public și privat.”

Întrebat de ce puțini primari de la noi se implică în asemenea proiecte, Gheorghe Răileanu a menționat că pentru aleșii locali din RM această practică poate fi o aventură periculoasă.

„Legea 179 din 10.07.2008, cu ultima modificare în 2015, cu privire la parteneriatele publice-private este una foarte confuză, cu articole interpretabile. Devenind primar, am contactat o asociație obștească care avea ca și obiectiv sprijinul APL. Asociația a elaborat pentru noi câteva proiecte de parteneriat public-privat: privind transportul urban, spațiile verzi ș.a. Unul dintre ele l-am implementat așa cum am înțeles noi, cu capacitățile noastre instituționale ca, peste o perioadă de timp, prima inspecție financiară să ne spună că facem prostii, fără a-i interesa care a fost scopul nostru adevărat. Am avut și un dosar penal în acest sens.”

Primarul de Cimișlia speră că unii colegi de-ai săi au reușit să realizeze parteneriate publice-private efective. „Pentru că prevederile acestei Legi sunt foarte confuze, fiind în opoziție ești expus pericolului să te atace unii neprofesioniști care fac revizii. Orice control se finalizează cu transmiterea materialelor la poliție, sau la Centrul de Combatere a Corupției, sau la Procuratură. Aceștia neapărat vor face un dosar penal și chiar dacă multe dintre ele nu ajung în judecată, niciun primar nu își dorește să aibă o bătaie de cap în plus. Un alt element este practica APC de exercitare a unei verticale a puterii cu elemente de presiune asupra APL. Al treilea element este cadrul instituțional și lipsa specialiștilor în domeniu, dar și modul de pregătire a acestora în cadrul APL”

Gheorghe Răileanu susține că actuala Lege și Regulamentul sunt făcute pentru contracte internaționale mari, cu studii de fezabilitate, cu precontract, cu concurs, negocieri după câștigarea acestuia. „Totuși, trebuie să facem o diferențiere între achizițiile pe care le fac autoritățile locale și cele pe care le fac instituțiile subordonate direct statului. La achizițiile publice sunt câteva regulamente: pentru achiziții de valoare mică, de valoare cu cererea ofertei de preț și pentru cele cu licitație. În cazul parteneriatelor publice-private ar trebui să fie la fel, deoarece sunt situații foarte simple, de exemplu: un agent economic sau un simplu cetățean, sătul de mizeria din preajmă, ne roagă să-i permitem să amenajeze terenul și să-l transforme în unul de joacă pentru copii. Eu, ca să respect legislația, trebuie să fac concurs, să transmit terenul în arendă și omul când află cât trebuie să plătească doar pentru că vrea să facă un lucru bun, pur și simplu renunță la idee. În primăriile mai mari se depun eforturi pentru a avea aceste parteneriate publice private, dar oricum domeniul nu este dezvoltat. O altă cauză este neîncrederea APC că APL ar putea soluționa aceste probleme fără a fi dădăcite prin legislație și organele de control.”

Potrivit primarului, soluția ar fi de revăzut Legea, cu implicarea APL, dar și a experților din domeniu.

Departamentul de Comunicare al CALM

EXPERTUL CALM VIOREL RUSU: REFORMA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ ESTE MULT MAI COMPLEXĂ ȘI POATE FI IMPLEMENTATĂ DOAR DUPĂ O SERIE DE MĂSURI CE AR CONTRIBUI LA DEZVOLTAREA LOCALITĂȚILOR

Vineri, 20 aprilie, a avut loc cel de-al patrulea Forum: *Strategia privind reforma administrației publice: între intenții și realizări*, organizat de către Academia de Administrare Publică, în comun cu Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei. În cadrul evenimentului au fost puse în discuție realizările din ultimul an la compartimentul reforma administrației publice, care au fost și sunt obstacolele sau dificultățile în procesul de implementare a Strategiei privind reforma administrației publice, etc. La eveniment au participat reprezentanți ai misiunilor diplomatice în Republica Moldova, funcționari din cadrul autorităților publice centrale și locale, reprezentanți ai mediului academic și ai societății civile. CALM a fost reprezentat de expertul juridic Viorel Rusu.

La ora actuală, RM se confruntă cu probleme demografice majore, populația a sărăcit, inclusiv în rezultatul crizei financiar-bancare. Din cauza exodului în masă a populației apte de muncă, cei mai mulți conaționali care au rămas în sate sunt în etate. Lipsește infrastructura și nu se atestă o creștere economică, nu există servicii publice direcționate spre persoanele în etate și defavorizate. Din cauza salariilor derizorii, funcția publică nu este atractivă și nici motivantă pentru profesioniști. Implementarea unor dimensiuni ale descentralizării și reformei administrației publice decurge destul de anevoios. Expertul juridic CALM Viorel Rusu s-a întrebat dacă, în asemenea condiții, ne putem permite luxul unei reforme cardinale, sau totuși mai întâi consolidăm infrastructura și aducem serviciile publice cât mai aproape de cetățean?

CALM este de părere că reforma APL trebuie să fie elaborată doar în urma unor dezbateri/consultări largi a tuturor APL și a altor actori relevanți (Guvern, Parlament, partide politice, mediu academic, științific, asociativ, ONG-uri) , în vederea contribuției la identificarea unor viziuni/concepții/soluții viabile și conectate la realitățile și necesitățile specifice a comunităților locale din RM.

Din punct de vedere al CALM , obiectivele recomandabile ale reformei AP sunt prioritatea intereselor omului și a comunităților locale; consolidarea democrației, autoguvernării și autonomiei locale; asigurarea realizării principiului subsidiarității/Cartei Europene a Autonomiei Locale; asigurarea accesului comunităților locale la servicii publice de calitate; revigorarea/repopularea comunităților rurale; creșterea nivelului de satisfacție a populației față de serviciile publice reformate.

Pentru a realiza aceste obiective, CALM consideră că direcțiile/elementele principale ale reformei APL ar trebui să se fie:

1. Optimizarea organizării teritoriale în contextul accesibilității și calității serviciilor publice. La prima etapa urmează a fi revazut statutul raioanelor. Totodată, este necesară întărirea rolului orașelor/municipiilor în calitate de poluri de creștere; de cooperare inter-municipală și de dezvoltare a mecanismelor pentru amalgamarea voluntară etc.
2. Creșterea și consolidarea bazei de venituri locale proprii (descentralizarea financiar-fiscală);
3. Asigurarea decentralizării patrimoniale, inclusiv înregistrarea și evaluarea bunurilor imobile.
4. Măsuri de descentralizare economică, inclusiv transferarea mai multor instrumente și pârghii de stimulare economică către APL
5. Eliminarea tuturor barierelor și asigurarea libertății APL în organizarea și funcționarea APL (descentralizarea organizațională);
6. Consolidarea statutului alesului local (primarului) și a funcționarului local , inclusiv descentralizarea în domeniul statelor de personal și salarizare.
7. Diminuarea și reglementarea controlului administrativ/judiciar excesiv.

Doar după implementarea acestor măsuri se va putea crea o imagine obiectivă asupra situației reale și a reformei necesare.

Departamentul de Comunicare al CALM

OBSERVATORI AI CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE ȘI REGIONALE AL CONSILIULUI EUROPEI VIN SĂ MONITORIZAZE ALEGERILE LOCALE DIN REPUBLICA MOLDOVA

Observatori internaționali din partea Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei vin în Republica Moldova să monitorizeze alegerile locale noi din 20 mai. Misiunea de observare în Republica Moldova este planificată pentru perioada 17 – 21 mai.

Republica Moldova a ratificat Carta Europeană a autonomiei locale în 1997, asumându-și angajamentul să respecte dispozițiile acesteia. Congresul Autorităților Locale și Regionale asigură respectarea principiilor prevăzute de Cartă, ce constituie fundamentul european al autonomiei locale.

Republica Moldova are o delegație permanentă la Congresul Autorităților Locale și Regionale al CoE. Din aceasta fac parte primarul de Selemet, președintele CALM, Tatiana Badan; primarul de Edineț, Constantin Cojocaru, care este și vicepreședinte al CALM; Alexandr Tarnavski, vicepreședintele Adunării Populare, UTA Găgăuzia; primarul comunei Cruzești, Chișinău Violeta Crudu; primarul de Cimișlia Gheorghe Răileanu; Iraida Bînzari, președintele raionului Fălești; Valentina Casian, primarul de Strășeni și Vasile Romaniuc, președintele raionului Ocnița. Secretar al delegației a fost desemnat Viorel Furdui, directorul executiv al CALM.

Reamintim că alegerile locale noi pentru funcția de primar vor fi organizate în municipiul Chișinău, municipiul Bălți, comuna Leușeni și satul Nemțeni, raionul Hâncești, comuna Volovița, raionul Soroca, comuna Jora de Mijloc, raionul Orhei, comuna Pârlița, raionul Ungheni.

Departamentul de Comunicare al CALM

CALM ȘI CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE AU SEMNAT UN ACORD DE COLABORARE

Un Acord de Colaborare între Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) și Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova (CCI a RM) a fost semnat marți, 24 aprilie 2018. Scopul întăririi acestei colaborări între CALM și CCI este de a identifica și de a dezvolta antreprenoriatul ca element indispensabil a procesului de creare a locurilor de muncă în comunitățile locale, ceea ce constituie o forță motrice a dezvoltării durabile a RM. Acordul a fost semnat de către președintele CALM Tatiana Badan și directorul CCI Sergiu Harea.

Conform actului semnat, instituțiile se angajează să contribuie la sprijinirea reformelor în domeniul descentralizării și dezvoltării antreprenoriatului; să promoveze dezvoltarea participativă a localităților prin conceptul GAL (Grupuri de Acțiune Locală), cu implicarea APL și antreprenorilor.

Totodată, se va conlucra în procesul de examinare a cadrului legal existent și proiectelor de acte normative, promovate de structurile statale, prin prisma descentralizării, consolidării autonomiei locale și dezvoltării antreprenoriatului desconcentrat.

De asemenea, se vor întreprinde acțiuni comune de demonopolizare și descentralizare a unor servicii cruciale pentru administrarea și dezvoltarea localităților.

Alte obiective ale colaborării sunt sporirea pregătirii profesionale a funcționarilor din cadrul APL, dezvoltarea capacităților instituționale ale acestora, facilitarea informării antreprenorilor despre oportunitățile de afaceri disponibile în diverse localități, creșterea gradului de conștientizare a societății privind principiile descentralizării, autonomiei locale, democrației participative, importanței îmbunătățirii mediului de afaceri și implicării în activități de antreprenariat, ș.a.

Parțile semnatare ale acordului de colaborare vor organiza seminare, treninguri, mese rotunde, expoziții regionale, locale și internaționale.

La fel, acordul de colaborare va oferi posibilitatea de a crea grupuri de lucru pe diferite subiecte de interes comun.

Departamentul de Comunicare al CALM

Miercuri, 25 aprilie, Toril Langelete, Liv Maren Roste și Ana-Maria Bălan reprezentanți ai Ministerului de Externe al Regatului Norvegiei și ai Ambasadei Regatului Norvegiei cu sediul la București au avut o întâlnire cu președintele CALM Tatiana Badan, directorul executiv al CALM Viorel Furdui și expertul CALM Irina Luncașu. Tema întâlnirii a fost starea democrației locale în Republica Moldova, dialogul APL cu APC, proiectele implementate cu suportul guvernului Norvegiei în RM și impactul acestora.

Un alt subiect al discuției a fost dezvoltarea cooperării comunităților locale din Republica Moldova și noile posibilități de cooperare. Acest lucru este posibil în contextul în care între

Congresul Autorităților Locale din Moldova și Asociația Aleșilor Locali din Regatul Norvegiei există un parteneriat productiv și de durată.

Reprezentanții Regatului Norvegiei și-au arătat susținerea în vederea consolidării autonomiei locale în Republica Moldova, creșterii accesului la servicii a populației și a dezvoltării economice a comunităților rurale.

Reprezentanții Congresului Autorităților Locale din Moldova au mulțumit Guvernului Regatului Norvegiei pentru susținerea democrației locale din Republica Moldova, inclusiv prin finanțarea de proiecte implementate în țara noastră.

Departamentul de Comunicare al CALM

CALM SUSȚINE INSTRUIREA ANTREPRENORILOR LOCALI

Reprezentanți ai proiectului finanțat de Uniunea Europeană „Vizibilitate și comunicare pentru acțiunile referitoare la implementarea Acordului de Asociere/Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (AA/DCFTA) în Republica Moldova „One-Stop-Shop” Raluca Costache și Chris McLean au avut miercuri, 25 aprilie, o întâlnire cu experții CALM Irina Luncașu și Viorel Rusu.

Cu suportul CALM, acești reprezentanți de proiect vor merge în teritoriu și vor instrui antreprenorii locali cu privire la aplicarea procedurilor de promovare a exportului mărfurilor de către antreprenorii locali, cu participarea APL, organelor vamale, de inspecție sanitară, ș.a. autorități.

Astfel, se propune promovarea comunicării privind implementarea acțiunilor din Acordul de Asociere UE-RM. CALM va colabora cu responsabilii de implementarea proiectului în vederea promovării dezvoltării economice locale, creșterii exporturilor de către întreprinzătorii locali, pregătirea businessului din punct de vedere al procedurilor vamale, participarea APL, ș.a., în vederea aprofundării comerțului cu UE.

Un alt obiectiv este creșterea vizibilității sprijinului acordat de UE Republicii Moldova prin furnizarea de consultări și trainig-uri.

Astfel, pentru perioada mai-iulie, curent, au fost stabilite mai multe întâlniri în teroriu a experților proiectului „Vizibilitate și comunicare pentru acțiunile referitoare la implementarea Acordului de Asociere/Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (AA/DCFTA) în Republica Moldova „One-Stop-Shop” cu APL și alți actori interesați de dezvoltarea businessului mic și mijlociu.

Departamentul de Comunicare al CALM

CALM A PROPUȘ ORGANIZAREA UNEI ȘEDINTE COMUNE A GUVERNELOR CENTRALE ȘI LOCALE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA!

Adunarea Generală 2018 Asociației Orașelor din România (AOR) a reunit invitați importanți din toate ministerele României. Au participat reprezentanți ai Ministerului Dezvoltării Regionale și

Administrației Publice (viceprim-ministrul Paul Stănescu), Ministerul Finanțelor Publice (ministrul Rovana Plumb), Ministerul Tineretului și Sportului-România (ministrul Ioana Bran), Ministerul Românilor de pretutindeni (ministrul Natalia Intontero), secretari de stat și directori. În plus, au fost prezenți partenerii ACoR, AMR și UNCJR și cei din CALM- Congresul Autoritatilor Locale din Republica Moldova. La Adunarea Generală AOR a participat și Frederic Vallier, secretar general CEMR- Consiliul Municipalitatilor și Regiunilor Europene.

Codul Administrativ, Codul Finanțelor, continuarea procesului de descentralizare au constituit printre principalele subiectele abordate în cadrul Adunării Generale a AOR.

Președintele AOR Mădălin Ady Teodorescu a subliniat, între altele, faptul că de primari depinde, în mare parte, dezvoltarea localităților lor.

Constantin Cojocaru a mulțumit Guvernului României pentru sprijinul constant acordat Republicii Moldova în diverse proiecte, cum ar fi reparația celor circa 900 de grădinițe, autobuzele școlare donate, restaurarea unor clădiri istorice din țara noastră, ș.a.

În discursul său, vicepreședintele CALM a vorbit despre instituționalizarea relațiilor CALM cu cele patru asociații reprezentative din România: Asociația Comunelor; Asociația Orașelor; Asociația Minicipiilor și cea a Consiliilor Județene.

Potrivit primarului de Edineț, stabilirea parteneriatelor dintre comunitățile de pe cele două maluri ale Prutului și programele de finanțare directă a localităților din Republica Moldova ar spori la creșterea nivelului bunăstării în localitățile noastre.

Pentru bună colaborare în activitatea de elaborare și implementare a politicilor publice în unitățile administrativ-teritoriale cu statut de oraș, vicepreședintele CALM Constantin Cojocaru a primit din partea A.O.R. o Diplomă de Excelență.

Viceprim-ministru al României, Paul Stănescu a salutat membrii CALM prezenți la eveniment și a anunțat că în luna iunie va avea loc o ședință de Guvern comună a celor două state. „Știu că sunt unele probleme, știu că aveți alegeri, dar sperăm să vă fim de ajutor și în următoarea perioadă”, a subliniat viceprim-ministrul român.

Totodată, Paul Stănescu a invitat primarii, atunci când vin la București, în cazul în care au probleme, să vină să le discute, în speranța identificării unor soluții.

Directorul executiv al CALM Viorel Furdui a propus ca la nivelul Guvernului României să fie susținută crearea unei platforme comune a APL din ambele țări, în scopul dezvoltării parteneriatelor, unificării legislației, preluării practicilor bune, elaborării și implementării programelor directe pentru APL.

De asemenea, Viorel Furdui a venit cu ideea organizării unei ședințe comune a Guvernelor locale și centrale din România și Republica Moldova.

„Noi am format un Consiliu al APL din Republica Moldova și România - o structură care ar putea prelua în perioada următoare o parte din aceste activități, cum ar fi parteneriatele, dezvoltarea, implementarea programelor directe”, a punctat directorul executiv al CALM.

Paul Stănescu a declarat că propunerile sunt salutare, trebuie doar de găsit formula pentru ca acestea să devină și realizabile.

În luna februarie, curent, Asociația Orașelor din România (A.O.R.) și Congresul Aleșilor Locali din Republica Moldova (CALM) au semnat un Acord de parteneriat.

Departamentul de Comunicare al CALM

APC, CALM ȘI PARTENERII DE DEZVOLTARE AI REPUBLICII MOLDOVA AU EVALUAT REZULTATELE PROGRAMULUI COMUN MOMID

Raportul final al Programului Global Comun „Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare”, în faza a doua a fost prezentat la 24 aprilie, în cadrul ședinței Comitetului Național de Coordonare a Programului MOMID.

La reuniune au participat reprezentanți ai administrației publice centrale, ai Congresului Autorităților Locale din Moldova (CALM) și ai partenerilor de dezvoltare ai RM – Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Organizația Internațională pentru Migrație (OIM) și PNUD Moldova – implicați în procesul de implementare a programului.

Potrivit secretarului general adjunct al Guvernului, Adrian Ermurachi, evenimentul reprezintă o platformă optimă pentru consolidarea dialogului instituțional dintre autoritățile publice, partenerii de dezvoltare și beneficiarii în domeniul diasporei, migrației și dezvoltării (DMD).

În cadrul evenimentului au fost evaluate rezultatele obținute de către Republica Moldova în faza a doua a Programului Global Comun MOMID.

Totodată, a fost exprimat interesul Guvernului pentru participarea în faza a treia a Programului, având la prioritate, precum susținerea practică a activității de localizare și implementare a

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă; consolidarea dialogului între nivelul central și local în procesele de elaborare și implementare a politicilor în domeniul migrației și dezvoltării; extinderea bunelor experiențe acumulate de autoritățile publice locale cu privire la integrarea migrației și atragerea diasporei în inițiativele locale de dezvoltare.

Programul are ca obiectiv crearea unui mediu favorabil pentru ca migrații și asociațiile diasporei Republicii Moldova să contribuie la dezvoltarea durabilă a statului. Programul Global Comun „Integrarea Migrației în Strategiile Naționale de Dezvoltare” (MOMID) este implementat de către OIM, Misiunea în Moldova și PNUD Moldova, cu sprijinul financiar al Agenției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare.

Departamentul de Comunicare al CALM